

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek vedoucí práce

Autor/ka práce: Karolína Schröderová

Název práce: Čajovnictví po česku aneb fenomén čajoven

Vedoucí práce: Barbora Spalová

Oponent/tka: Vít Horák

Navržené hodnocení:

Navrhuji práci hodnotit známkou 3, pokud budou uspokojivě zodpovězeny otázky při obhajobě.

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

Práce Karolíny Schröderové byla přepracována z neobhájené verze především formou doplnění některých kontextů např. ohledně kavárností v Evropě a v Turecku, což sice navrhoval oponentský posudek, ale autorčino zpracování neprospělo ucelenosti a zacílenosti práce. Nadále tedy o práci platí, co jsem již vyzdvihla v posudku k první verzi:

„Samotný postřeh, že české čajovny, šířící se od devadesátých let minulého století z Prahy po celém území republiky, jsou místem, kterému se v Evropě, natož ve světě, těžko hledá ekvivalent, je třeba považovat za sociologicky relevantní a snaha Karolíny Schröderové tento fenomén vysvětlit je hodná ocenění. Za cestu k poznání autorka zvolila rozhovory s majiteli čajoven a návštěvy sedmi z nich. Opět oceňuji, že nezůstala výzkumem jen v Praze, ale jela i do Svitav, Pardubic, Hradce Králové a Trnávky. Přesto je výběr spíše nahodilý a chybí jeho kontextualizace celkovým náhledem na rozmístění čajoven v ČR, resp. na podmínky vzniku a udržení. Informace z rozhovorů autorka uspořádává do tří kapitol nazvaných Čajovny, Čajovník a Čaj. V první části považuji za cenný náznak vývoje čajoven z míst pro setkávání se duchovně zaměřených „alternativců“, v pohledu zvnějšku „hašišových doupat“, k mnohem širší škále míst, které se řídí více komerční logikou (typ kavárna, typ luxusní restaurant atd.). Kapitola Čajovník poskytuje zajímavý materiál nezcela typických profesních biografí (některé jsou rámovány spíše jako povolání - vyvolení, než jako zaměstnání). Pozoruhodný je také dokumentovaný působ učení se čajomilství v čajovnách. Také kapitola Čaj vypovídá o diskurzivním rámování čaje jako čehosi přesaznějšiho než prodávaný produkt. Problém všech těchto kapitol je jejich nekritická popisnost. Krom citovaných úryvků se toho už moc navíc od autorky nedozvíme.“

Upravena byla kapitolka uvažující o čajovnictví jako o subkultuře, která je nyní více reflexivní. S poměrně zajímavými rozhovory se ovšem nadále nijak systematicky nepracuje, jsou využívány pouze jako zdroj věcných informací. V závěrech se pak setkáváme s objektivizujícími a objektivizujícími výpověďmi typu:

„Je nutná úcta k čaji a k čajové kultuře. Velký význam má popíjení čaje v tom, že nám přináší v každodenním uspěchaném životě klid. Čajovny jsou místem, kde má člověk příležitost zastavit se a zvolnit tempo.“ (str. 41)

Hlavní otázka práce se vyjasnila na vlivy, které vedly ke specifícnostem české čajové kultury. Jako zásadní vliv autorka popisuje dobu vzniku čajoven, tedy raná devadesátá léta prodchnutá zájmem o

východní exotiku a spiritualitu. Poněkud málo konkrétní a nepřesná je její úvaha o ateistech, nęcistech a spirituálních hledačích. Heelas například nepovažuje moderní západní spiritualitu za druh religiozity, ale naopak za něco, co střídá, nahrazuje (a to v mnoha ohledech antagonisticky) náboženskost (str. 42). Čajovny naopak dobře vyhovují sociologickým pohledům na nové spirituální styly Západu, kde se předávání výjimečné (ve smyslu nikoliv univerzální) moudrosti nevyklučuje s komercializací. Navrhuji, aby autorka u obhajoby ještě vyjasnila tento klíčový bod „vývoje ke specifičnosti“. V citovaných popisech zakladatelů první Dobré čajovny totiž spirituálně nefiguruje. Kdy se tedy objevuje, kdo a jak ho zprostředkovává, kdo konzumuje, s čím ze spirituální či ezoterické co je tím myšleno) scény se s čajem pojí a co nikoli. Kdy se naopak cesty českých čajovníků zase od spirituálních hledačů odvracejí, kam a proč?

Celkové hodnocení práce:

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou 3, pokud budou uspokojivě zodpovězeny otázky při obhajobě.

Datum:
25.9. 2015

Podpis:
Barbora Spalová